

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Качуровська В. П.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Качуровська В. П., Ольвінська Ю. О. Статистичне дослідження рівня злочинності в Україні. Сформульовано теоретичні основи статистичного дослідження злочинності в Україні. Проаналізовано рівень злочинності в Україні за 2007-2014 рр. Досліджено динаміку та структуру рівня злочинності в цілому по Україні.

Ключові слова: злочинність, рівень злочинності, інтенсивність злочинності, індекс тяжкості злочинів, середні показники, основні показники аналізу динаміки, кількість злочинів.

Качуровская В. П., Ольвинская Ю. О. Статистическое исследование уровня преступности в Украине. Сформулированы теоретические основы статистического исследования преступности в Украине. Проанализирован уровень преступности в Украине за 2007-2014 гг. Исследована динамика и структура уровня преступности в целом по Украине.

Ключевые слова: преступность, уровень преступности, интенсивность преступности, индекс тяжести преступлений, средние показатели, основные показатели анализа динамики, количество преступлений.

Kachurovska V. P., Olvinskaya J. O. Statistical research of crime in Ukraine
Theoretical foundations of statistical analysis of crime in Ukraine. The level of crime in Ukraine for 2007-2014 years. The dynamics and structure of crime in general in Ukraine.

Keywords: crime, the crime, the intensity of crime severity index crimes averages, key indicators of dynamic analysis, the number of crimes.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Качуровська, В. П. Статистичне дослідження рівня злочинності в Україні
[Текст] / В. П. Качуровська, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2016. – С. 15 – 19.

Злочинність є однією з найгостріших проблем суспільства. Згідно з результатами опитувань громадської думки, проведених в останні десятиліття, мешканці багатьох країн ставлять її за значимістю на друге-третє місце після проблем економічного характеру [6].

Багато мислителів приділили увагу цій проблемі. Перші думки з цього приводу можна знайти вже у Аристотеля та Платона, які висловлю-

валися щодо злочинності, розглядаючи філософські проблеми суспільного устрою, етики людської поведінки. З початком формування суспільства сучасного типу увага до проблеми злочинності значно зросла. У XVIII столітті до неї зверталися Беккарія, Дідро, Вольтер, Гельвецій, Монтеск'є, Бентам, Лок та інші видатні вчені. Вони вбачали причини злочинності в соціальній невлаштованості суспільства та поганому вихованні громадян, пропонували правителям перейти від жорстоких покарань за вчинення злочинів до їх попередження.

Багато уваги злочинності приділили соціалісти-утопісти Т.Мор, А. Сен-Сімон, Ш. Фур'є, Р. Оуен та інші. Вони стверджували, що злочинність породжується самою природою суспільства, заснованого на приватній власності, експлуатації та гнобленні людей. Через це вони вважали боротьбу із злочинністю, шляхом застосування до злочинців кримінальних покарань, неефективною. Подолати злочинність, на їхню думку, можна лише шляхом повної перебудови суспільства на соціалістичних засадах [1].

Сучасний погляд на це явище почав формуватися у XIX ст. із запровадженням регулярних статистичних спостережень злочинності. Перші кримінальні статистичні звіти були складені у Франції у 1826 році і з того часу почали друкуватися. Дослідження, засновані на аналізі статистичних звітів, були започатковані бельгійцем Дюкпет'ю, французом Гері і видатним бельгійським математиком і астрономом А. Кетле. В результаті цих досліджень, передусім праць А. Кетле, було встановлено дивовижну незмінність даних щодо злочинності, яка спостерігалася з року в рік.

Злочинність – соціальне зумовлене, історично мінливе, порівняно масове та кримінологічне явище, що проявляє себе в системі кримінально-карних діянь на певній території за певний період часу, а також осіб, які їх вчинили [2, с. 91].

Як свідчить статистика, злочинність в Україні набула неабиякого поширення. В умовах економічної кризи, нерівномірності суспільного розвитку, різкого спаду рівня життя, значних прогалин у законодавстві, та інших негативних чинників збільшується кількість осіб, які схильні до скоєння злочинів.

Актуальність є очевидною, адже злочинність присутня в нашому житті. У сучасних умовах у нашій країні спостерігається різкий сплеск злочинності у різних сферах громадського життя. Невтримний ріст злочинності створює серйозну погрозу державі й суспільству, життю, здоров'ю та майну громадян.

Поширеність злочинності в суспільстві характеризується рівнем злочинності, що вимірюється абсолютною кількістю зареєстрованих злочинів і кількістю виявлених злочинців.

Інтенсивність злочинності оцінюється за допомогою коефіцієнта злочинності [3, с. 171]:

$$K_{3л} = \frac{N_{3л}}{S} \times 100000, \quad (1)$$

де $N_{3л}$ - число зареєстрованих злочинів за рік;

S - середньорічна чисельність наявного населення.

Цей показник у криміналістиці називають «коефіцієнтом фактів» на відміну від аналогічного показника, що характеризує число виявлених злочинців на 100 000 населення, - так званого «коефіцієнта осіб».

Обчислюючи коефіцієнти злочинності за місяць, квартал або півріччя, варто використовувати формулу, яка дозволяє дістати порівнянні значення коефіцієнтів [3, с. 172]:

$$K_{3лn} = \frac{12 \times N_{3лn}}{n \times S} \times 100000, \quad (2)$$

де n - кількість місяців, за які розраховується коефіцієнт;

$N_{3лn}$ - кількість злочинів, зареєстрованих за n місяців.

Ступінь суспільної небезпеки різних правопорушень оцінюється за допомогою індексу тяжкості злочинів:

$$I_{mз} = \frac{\sum n_{i1} T_i}{\sum n_{i0} T_i}, \quad (3)$$

де n_{i1} , n_{i0} - кількість злочинів i -го виду відповідно в базисному і звітному періодах;

T_i - тяжкість злочинів i -го виду.

За вимірник тяжкості злочину беруть міру покарання, передбачену чинним законодавством.

Використовуючи даний індекс, можна порівнювати між собою за ступенем тяжкості злочинів не лише різні періоди часу, а й різні регіони. Даний показник може свідчити не тільки про результати, а й про якість правоохоронної діяльності.

Використовуючи дані статистичної служби України за 2007–2014 роки слід відмітити за 2014 рік кількість злочинів в цілому по Україні зменшилось на 34,5 тис., або на 6,1%, при чому кожний відсоток цього зменшення містить у собі 5,636 тис., а за період 2008 - 2014 рр. збільшилось на 120,9 тис., або на 29,6%.

Динаміку кількості злочинів в Україні представимо на рис. 1. Аналіз даних свідчить, що найнижча кількість виявлених злочинів в Україні за аналізований період спостерігається у 2008 році, а найвищий у 2013 році. Загалом за 7 років кількість злочинів постійно зростала, лише дещо знизилась у 2012 році і склала 447,1 тис.

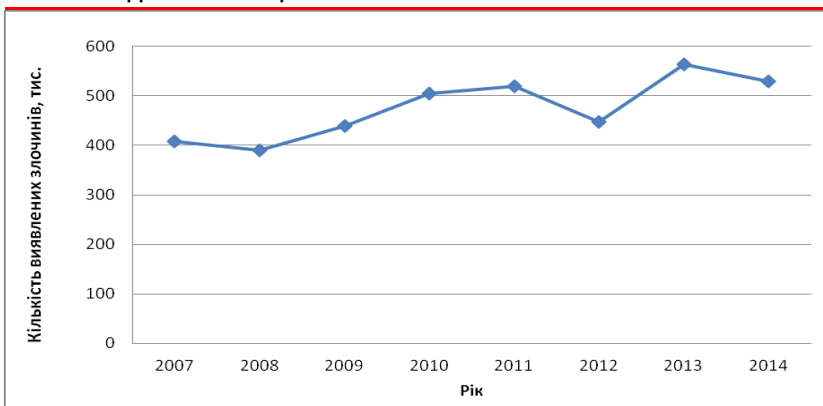

Рис.1 Динаміка кількості виявлених злочинів в Україні за 2007-2014 роки

Аналізуючи структуру злочинів за окремими видами можна побачити наступні результати, так у 2014 році в загальній кількості злочинів найбільше вчинялися грабежі, їх частка становить 59%, а найменше вчинялись такі злочини як вимагання – 1% (Рис.2).

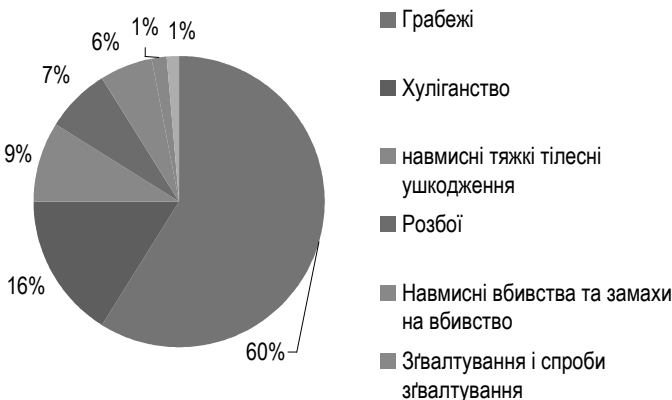

Рис. 2. Структура виявлених злочинів за окремими видами в 2014 році

За повідомленням прокуратури, протягом 2015 року скоєно 565,2 тис. кримінальних правопорушень [5].

У загальній кількості злочинів 64,1% становили злочини проти власності, 9,5% – злочини проти життя та здоров'я особи, 4,6% – злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення, 4,3% – злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту, 4,2% – злочини проти авторите-

ту органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, 2,7% – злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, 2,1% – злочини проти громадської безпеки, 1,7% – злочини проти правосуддя, 1,5% – злочини проти громадського порядку та моральності, 1,4% – злочини у сфері господарської діяльності, 1,2% – злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.

Протягом 2015 року обліковано очевидних умисних вбивств і замахів на вбивство – 3226, умисних тяжких тілесних ушкоджень – 2642, зґвалтувань і замахів на зґвалтування – 323. Кількість випадків крадіжок становила 273,8 тис., шахрайств – 46 тис., грабежів – 22,1 тис., розбоїв – 3,6 тис., хабарництва – 1,9 тис. Кількість потерпілих від злочинів у 2015р. становила 412,7 тис. осіб, із числа яких 156,2 тис. – жінки, 27,3 тис. – особи похилого віку та інваліди 1 і 2 груп, 4,8 тис. – неповнолітні та 2,2 тис. осіб – діти до 14 років. Найбільша кількість потерпілих (63,4%) – від крадіжок та грабежів, серед яких 39,3% – жінки. У дорожньо-транспортних пригодах, пов'язаних зі злочинами, на території країни постраждало 12,4 тис. осіб.

Усього внаслідок злочинних діянь загинуло 8,7 тис. осіб, із числа яких 35,8% було умисно вбито; 28,6% загинуло внаслідок дорожньо-транспортних пригод, пов'язаних зі злочинами; 7,9% – у результаті нанесення умисних тяжких тілесних ушкоджень.

Кількість виявлених осіб, які вчинили злочини, становила 115,8 тис., з них жінки – 13,8 тис., неповнолітні – 5,7 тис.

Проведений аналіз ще раз підтверджує актуальність вивчення рівня злочинності в Україні. Найбільше лякає той факт, що злочинність продовжує зростати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основи правознавства України: Навч. посіб. / С. В. Ківалов, П. П. Музиченко, Н. М. Крестовська, А. Ф. Крижановський. – Х. : « Одіссей », 2008. – 440 с.
2. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика: Підручник. – К.: КНЕУ, 2002. – 376 с.
3. Статистичний щорічник України за 2014 рік. – К.: Консультант, 2013. – 552с.
4. Державна служба статистики. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Селецький С.І. Кримінальне право України: Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 248 с.
6. Статистика. Курс лекцій для студентів II-III курсів усіх форм навчання всіх спеціальностей (Відп. за випуск К.Д. Семенова. – Одеса: ОДЕУ, ротاپринт, 2011 р. - 140 с.
7. Самотоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. – 102 с.